

Arkivformidling - udfordringer i “The Age of Hyperchange”

Hvor går arkivformidlingen hen de næste 10 eller blot 5 år? De egentlige udfordringer kan ligge i, at vi fremover vil opleve konkurrence i hidtil uset omfang, når andre bruger og kontekstualiserer “vores” materialer.

I øjeblikket er vi opmærksomme på en lang række “nye” platforme og udtryksformer: apps (navnlige tool-apps), outdoor, bidrag til fx wikipedia, geosociale tilgange, e-læring i form af MOOCs .....og alt, hvad der begynder med “crowd” - for nu blot at nævne nogle få elementer. Men det er ikke sikkert, at den egentlige udfordring ligger i at kunne mestre de enkelte teknologier og produkter.

Arkiver i konkurrence

Inden for kort tid kan arkiverne befinde sig i en, for mange uvant, “konkurrencesituation”, hvor andre aktører i stigende grad vil kunne stille “arkivernes” materiale til rådighed.

På nettet vil begrebet “vores samlinger” give mindre og mindre mening, fordi enhver i princippet vil kunne hente og kontekstualisere råmaterialerne og lave tilbud, der bygger på dem.

Det unikke og specielle vil ikke længere være adgangen til de digitale dokumenter, men den kontekst, fortælling og facilitering, der er skabt omkring dem. Tendensen kan måske allerede anes i nogle af de samarbejder, som fx nationalarkiverne i Storbritannien og USA har indgået med forskellige private aktører, som fx Ancestry og Fold3..

Flere og flere kilder kommer til at eksistere digitalt, hvilket giver sandsynlighed for, at det samlede antal af gæster i arkivernes fysiske rum vil falde. Skal de fysiske rum have uforandret omfang - og hvordan skal de bruges, når behovet for læsepladser mindskes? Arkiver kan vælge at foranstalte de samme typer af tilbud, som kendes på andre kulturinstitutioner, fx biblioteker og museer; foredrag, hobbytiltag, udstillinger og aktiviteter.

En anden mulighed er at se det fysiske rum som et add-on til den interaktion, der skabes omkring digitaliserede kilder; at åbne for aktiviteter og relationer, som har deres udspring i brug, deling og interaktion online. Nogle af de mulige formater kunne være tweet-ups og lignende, som kendes fra andre interessefællesskaber.

Envejs-formidling eller dialog

Selvom antallet af fysiske, on-site brugere, kan stagnere eller mindskes - kan det samlede antal af brugere stige, fordi den digitale adgang samtidigt betyder en skalering. Men begrebet "digital adgang" er ikke det samme som for få år siden. Den gang betød digital adgang, at en bruger kunne se og læse forskellige dokumenter eller søge i en database på en bestemt website.

Digital adgang er ikke længere så entydigt. Der mange faktorer: de åbne API'er, krav om frie, offentlige data, Linked Open Data, samt den stigende brug af CC-licenser som ændrer tilgængeliggørelse og dermed også forudsætningerne for både vejledning og formidling.

Hertil kommer, at nettet er blevet uigenkaldeligt socialt, sådan som det var tænkt fra starten. Nettet er en platform for interaktion - ikke kun et publiceringsværktøj for artikler, webtemaer, o.lign. Derfor er fokus i "digital formidling" ikke envejs-formidling, men omfatter også dialog eller facilitering af dialog med udgangspunkt i arkivalsk kulturarv. Et meget væsentligt spørgsmål for den fremtidige arkivformidling er derfor, hvorvidt fokus skal være at fortælle "de gode historier" i "broadcast-format" eller om ambitionen også er at udvikle dialogiske relationer med udgangspunkt i brug af arkivmaterialerne. Hvilke rum, samtaler og muligheder, har arkivbrugere og historieinteresserede borgere behov for - og i hvilket omfang vil arkiverne være skabere af disse rum?

Når foranderligheden bliver konstant

Da Clay Shirky i 2009 skrev sit blogindlæg "*Newspapers and Thinking the Unthinkable*" havde de fleste af os nok kun en svag fornemmelse af, hvad det vil sige at leve i en distribueret virkelighed. En virkelighed, hvor de broadcast-modeller, som også vi har brugt i årevis, ikke længere virker, som de gjorde engang:

"Society doesn't need newspapers. What we need is journalism. For a century, the imperatives to strengthen journalism and to strengthen newspapers have been so tightly wound as to be indistinguishable (...) When we shift our attention from 'save newspapers' to 'save society', the imperative changes from 'preserve the current institutions' to 'do whatever works.' And what works today isn't the same as what used to work."

Kan Shirkys grundpointe omkring forholdet mellem aviser og journalistik overføres på forholdet mellem kulturarv og institutioner. Er vi på vej i en retning, hvor det er materien og dens brug - og ikke "institutionerne som vi kender dem", der er brug for?

Èn af de vigtigste beslutninger kan i den kommende tid blive, hvorvidt et arkiv ser sin primære funktion som dataleverandør for andre, eller om institutionen også har en ambition om at anvende egne data til udvikling af tjenester, som servicerer og faciliterer brugere. Foretages der ikke et aktivt valg, vil udviklingen i den omgivende omverden måske betyde, at kun rollen som dataleverandør er mulig, når støvet har lagt sig

Men den allervigtigste udfordring handler måske ikke om hverken indhold eller teknologi, men om kultur. Arkiver verdenen er ofte vant til at "arbejde for evigheden" og dermed til, at der er en vis grad af bestandighed i de systemer og tilgange, som vi beskæftiger os med. For kort tid siden kunne der gå lang tid, før både systemer og den omgivende verdens forudsætninger ændrede sig afgørende. I dag ændrer begge dele sig overordentlig hurtigt.

I bogen "The Future", som udkom i foråret 2013, og er skrevet af den tidligere amerikanske vicepræsident Al Gore, argumenteres for, at vi lever i en "Age of Hyperchange", hvor foranderlighed udgør det konstante element i tilværelsen. En voldsom udfordring for alle, også arkiver, der ønsker at deltage i formidlingen af de samlinger, som de engang havde en reelt eneret på at tilgængeliggøre og stille til rådighed. Det fordrer en stabil infrastruktur kombineret med agilitet, som gør det muligt at reagere hurtigt - såvel digitalt som analogt - hvis en institution kontinuerligt skal kunne revitalisere sin relevans. En del af organisationen skal måske hele tiden forsøge at opfatte institutionens udadvendte virksomhed som en startup.

Skalering, mistede monopoler og forudsætninger, der hele tiden ændrer sig gør fremtiden spændende - også indenfor arkivformidling.